

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 30.12.2025

Meie 26.01.2026

nr 1.1-10.1/5605-1,
RAM/25-1000/-2K
nr 8-2/7484

Maksukorralduse seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Rahandusministeerium on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks maksukorralduse seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Justiits- ja Digiministeerium (edaspidi *JDM*) jätab eelnõu kooskõlastamata.

1. Varasemas kooskõlastuskirja punktis 1 tegime märkuse eelnõu kooskõla kohta Eesti Vabariigi põhiseadusega (edaspidi *PS*).

Seletuskirjas on tehtud mitmeid täiendusi ning lisatud ka isikult endalt pangakonto andmete küsimise põhiseaduslikkuse analüüs, kuid osade märkustega ei ole siiski arvestatud.

- A. Palusime seletuskirja täiendada õiguskantsleri 1. juuli 2025. a kirjas viidatud põhiõiguste riivete proportsionaalsuse analüüsiga. Kuigi seletuskirja 3. peatükis on toodud mitmete riivete proportsionaalsuse käsitlused, ei vasta need suures osas mõõdukuse hindamise nõuetele või on ebapiisavalt põhjendatud (seletuskirja alajaotis 3.2.1.1.–3.2.1.4. ja 3.2.2.4.). Selgitate, et kui Maksu- ja Tolliamet (edaspidi *MTA*) pöördub kolmanda isiku poole pangainfo saamiseks, siis sellega enam ei kaasne täiendavat põhiõiguste ja -vabaduste riivet maksukohuslasele endale. Sellise käsitlusega ei saa nõustuda. Kui maksukohuslane ise ei ole oma pangaandmeid *MTA*-le andnud, ei ole riivet toimunud ning riive toimub alles siis, kui *MTA* saab andmed otse pangalt maksukohuslasest mööda minnes. Seega tuleks seletuskirjas ka selle riive põhiseaduslikkust analüüsida.
- B. Mõõdukuse hindamisel tuleb kaaluda, kas riive abil saavutatav legitiimne eesmärk kaalub üles põhiõiguse kandjale tekitatava kahju, tagamaks, et riive ei moonuta põhiõiguse olemust (*PS* § 11 teine lause). Ei piisa üksnes väitest, et abinõu kasu kaalub üles riive, vaid vajalik on mõlema kaalukaasi sisuline põhjendamine. Samuti ei ole piisav selgitada üksnes riive vajalikkust avalikes huvides. Paralleelselt tuleb hinnata riive intensiivsust ja võimalikku mõju põhiõiguse olemusele, et seletuskirja lugeja saaks eesmärgi ja riive tasakaalu mõistlikult hinnata. Mõõdukuse hindamisel ei saa piirduda riigile tekkivate tulude ja kulude võrdlusega, kuna selline lähenemine jätab põhiõiguse riive intensiivsuse täielikult tähelepanuta (seletuskirja alajaotis 3.2.1.3.).

- C. Samuti puudub seletuskirjas analüüs PS § 42 riive proportsionaalsuse kohta, millele on juhtinud tähelepanu ka õiguskantsler oma 22.09.2025 arvamuses.
- D. Seletuskirjas ei ole piisavalt põhjendatud, miks oleks MTA ja Rahapesu Andmebüroo ülesannete täitmiseks ebatõhus koguda ja töödelda pangakonto väljavõtteid ajaliselt või teabeliikide kaupa piiratud kujul. On ilmne, et ametitel ei ole igas menetluses vajadust töödelda kõiki tehinguid konto avamisest alates. Selline lähenemine suurendaks halduskoormust ja tooks kaasa ebaproportsionaalse põhiõiguste riive, eriti kui uuritav rikkumine ei ole seotud aastatetaguse perioodiga. Seaduses tuleks sätestada vähemalt põhimõttelised kaalutlused või kord, mille alusel hinnatakse igal juhul vajaliku ja proportsionaalse andmemahu ulatust. Sama on rõhutanud ka õiguskantsler ning Haridus- ja Teadusministeerium.
- E. Eelnõust puudub § 2 punktis 1 konfidentsiaalsuskohustuse laiendamise põhiseaduspärasuse analüüs, millele samuti on õiguskantsler tähelepanu juhtinud. Eelnõust on välja võetud küll viide punktile 2, kuid viide punktile 8 on jätkuvalt sees ning selle vajalikkust ja põhjendatust, proportsionaalsust pole seletuskirjas selgitatud. Lisaks on õiguskantsler viidanud, et kuivõrd pangasaladuse ja konto väljavõtte andmisega seonduv põhiõiguse piirang on isiku jaoks intensiivne, tuleb analüüsida, kas tähtajatu konfidentsiaalsuskohustus on proportsionaalne ning kooskõlas PS §-ga 44. Palume muuta eelnõu ja/või täiendada seletuskirja viidatud eelnõu punkti osas ja ka alajaotises 3.2. (eelnõu põhiseaduspärasus).

2. Kordame varasema kooskõlastuskirja punktides 3 ja 4 tehtud märkuseid, mida ei ole täielikult arvestatud.

- A. Märkisime, et: „Eelnõu § 2 p-ga 1 soovitakse laiendada kohustatud isiku konfidentsiaalsuskohustust. Võttes arvesse, et täitmisregistri infovahetuskanali kaudu päringute tegemisel saab kohustuslikuks kuvada andmesubjektile infot päringu kohta andmejälgijas, palume seletuskirjas selgitada, et füüsilist isikut teavitab RAB andmejälgija kaudu peale seda kui teabele sätestatud andmesubjekti piirangu alus on ära langenud. Samuti palume seletuskirjas selgitada, kuidas toimub hilisem juriidilise isiku teavitamine tehtud päringust“. Seletuskirja selles osas täiendatud ei ole ning palume jätkuvalt seletuskirjas selgitada, et füüsilist isikut teavitab RAB andmejälgija kaudu pärast seda, kui teabele sätestatud andmesubjekti piirangu alus on ära langenud. Sama kohustus on ka MTA-l päringute tegemisel täitmisregistri infovahetuskanali kaudu, palume ka selle kohta seletuskirja selgitusi.
- B. Täiendavalt märkisime, et: „Eelnõu § 2 p-ga 3 sätestatakse, milliseid andmeid ja millistel alustel on RAB-l õigus saada täitmisregistri vahendusel. Kehtiv säte vajab muutmist ning seega ka eelnõu täiendamist selles osas, et päringuid tehakse täitmisregistri infovahetuskanali kaudu, mitte elektroonilise arestimissüsteemi kaudu (kehtivas sättes viidatud säte § 63¹ on kehtetuks tunnistatud). Samuti palume ka seletuskirja vastavalt muuta“.

Jääme endiselt seisukoha juurde, et sätte sõnastus vajab täpsustamist. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 58 lg 1¹ sõnastus peaks olema järgmine (täiendatav osa alla joonitud): „(1¹) Rahapesu Andmebürool on õigus saada käesoleva seaduse § 54 lõike 1 punktides 1, 8 ja 9 sätestatud ülesannete täitmiseks täitemenetluse seadustiku §-s 63 nimetatud täitmisregistri infovahetuskanali kaudu käesoleva seaduse § 81 lõigetes 1¹–1⁵ nimetatud andmeid.“.

- C. Palume muuta ka eelnõu § 1 p 2 selliselt, et § 61 lg 3² sõnastus oleks järgmine (täiendatav osa alla joonitud): „(3²) Täitmisregistri infovahetuskanali kaudu on Maksu- ja Tolliametil õigus esitada korraldusi järgmiste andmete nõudmiseks:
- 1) konto olemasolu;
 - 2) konto saldo;

- 3) konto väljavõte;
- 4) kontot kasutama volitatud isikud;
- 5) konto omaniku tegelik kasusaaja;
- 6) hoiulaeka olemasolu.“.

- 3. Pärast regulatsiooni jõustumist täitmisregistri juurdepääsude laiendamisel tuleb täiendada andmekaitsetingimusi ning palume selleks ka JDM aegsasti kaasata.
- 4. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõjuanalüüsi kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad: Eelnõu ja seletuskirja failid Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega.

Maarja-Liis Lall 54770628
maarja-liis.lall@justdigi.ee
Eleri Kästik
Mari Käbi
Kristel Niidas
Liisi Seene
Karen Alamets